Turnaj mladých fyziků

Úloha 8:
Magnetický urychlovač

Zdeněk Kašpar

THz group FZU

THz spintronics group MFF CUNI

Zadání úlohy:

- Připevněte dvojice magnetů na kovový plech podle obrázku. Když připevníte dva magnetické disky na hřídel, bude toto „vozítko“ za určitých podmínek přes řady magnetů zrychlovat. Prozkoumejte tento jev.

- Fix magnets in pairs onto a metal sheet as shown. If you attach two magnetic discs onto an axle this “vehicle” will accelerate over the rows of magnets under certain conditions. Investigate the phenomenon.

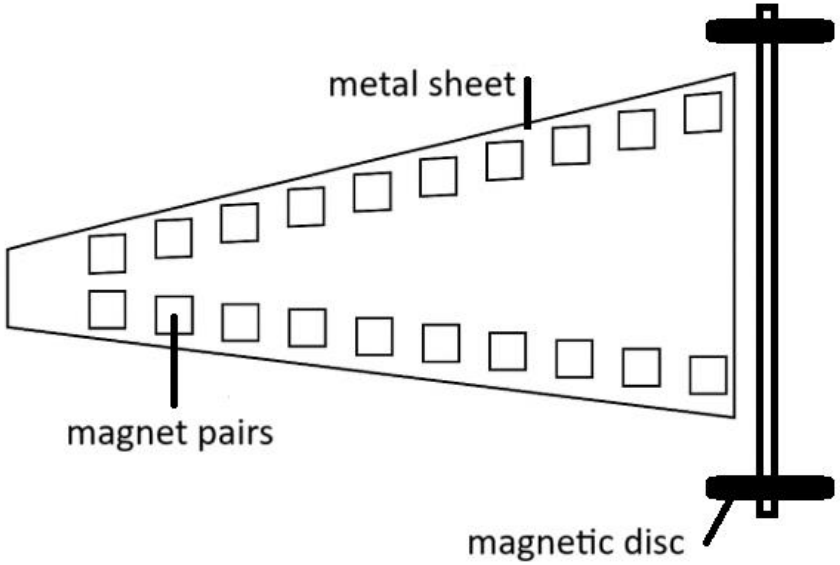

Magnetický dipól

- dipólový moment $\vec{m}$
- magneticé pole $\vec{B}(\vec{r})$
- v ose ($\vec{m} \parallel \vec{r}$) klesá jako $1/r^3$
- pole $\vec{B}$ meřeno v Tesla, nebo Gauss

$$10^4 \text{ Gauss} = 1 \text{ Tesla}$$

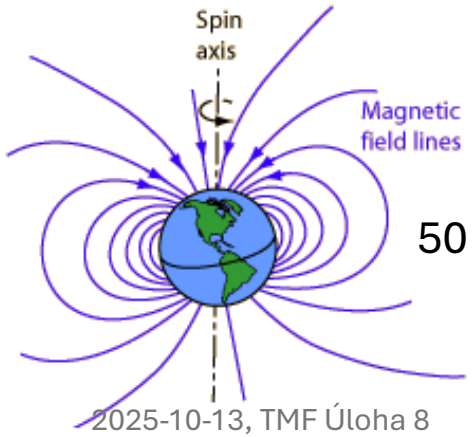

50 μT

~ 1 T

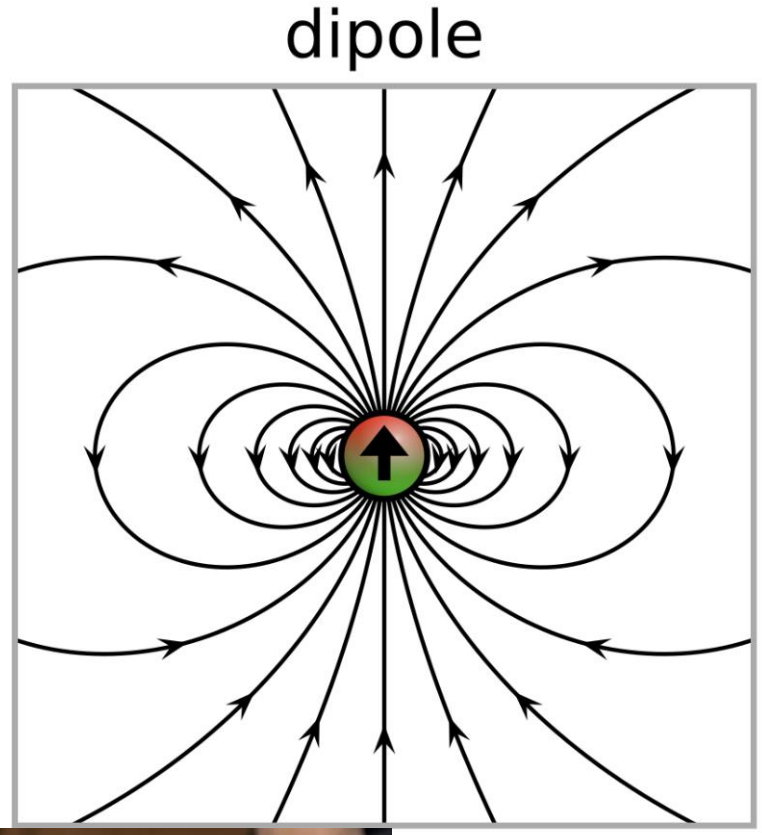

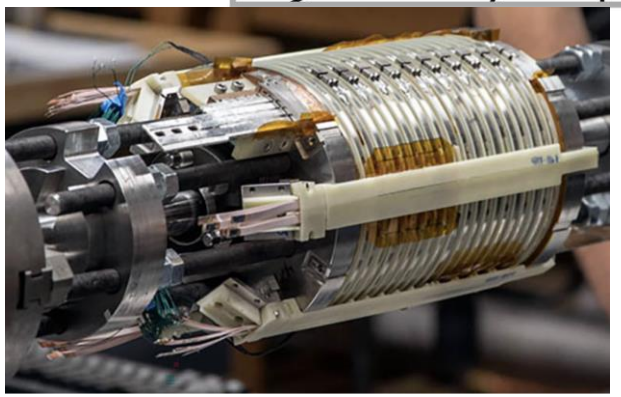

až 35 T

Dva magentické dipóly (a více)

- síla mezi dvěma magnety:

$$\vec{F}(\vec{r}) = -\nabla U(\vec{r}) = \nabla\left(\vec{m}_2 \cdot \vec{B}_1\right)$$

magnety se přitahují / odpuzují

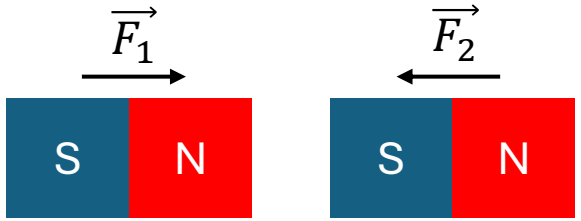

- vzniká také moment síly:

$$\vec{T} = \vec{m}_2 \times \vec{B}_1$$

magnety se stáčí

- pole je aditivní:

$$\vec{B}_{\text{tot}} = \vec{B}_1 + \vec{B}_2 + \ldots + \vec{B}_n$$

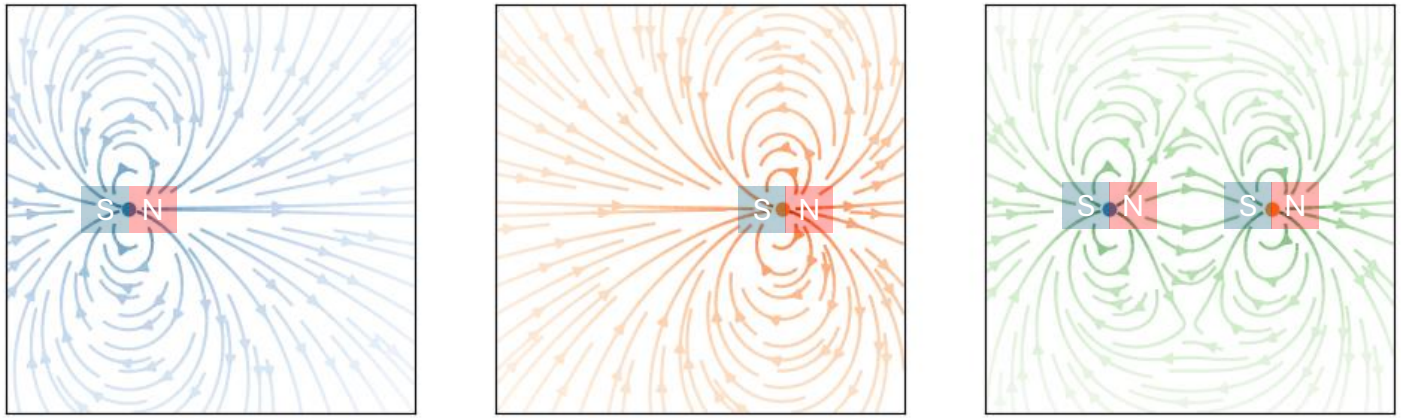

Permanentní magnety

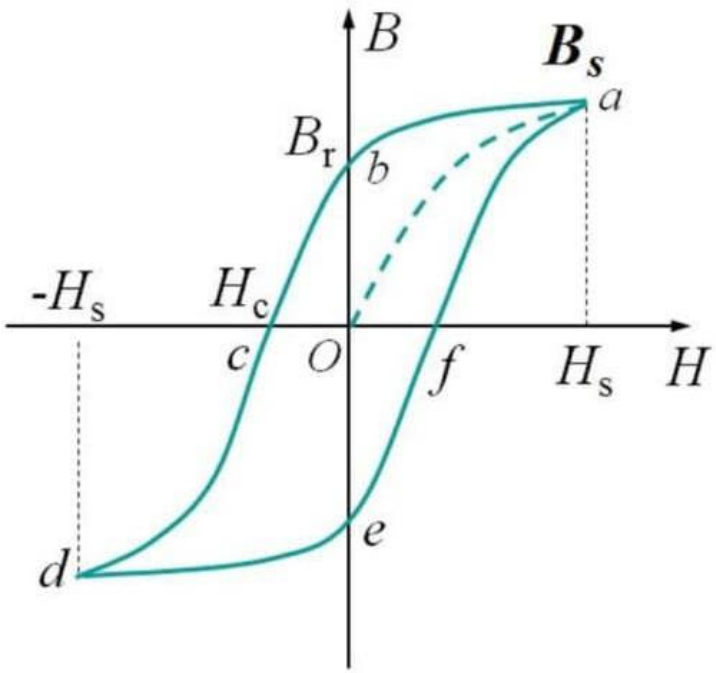

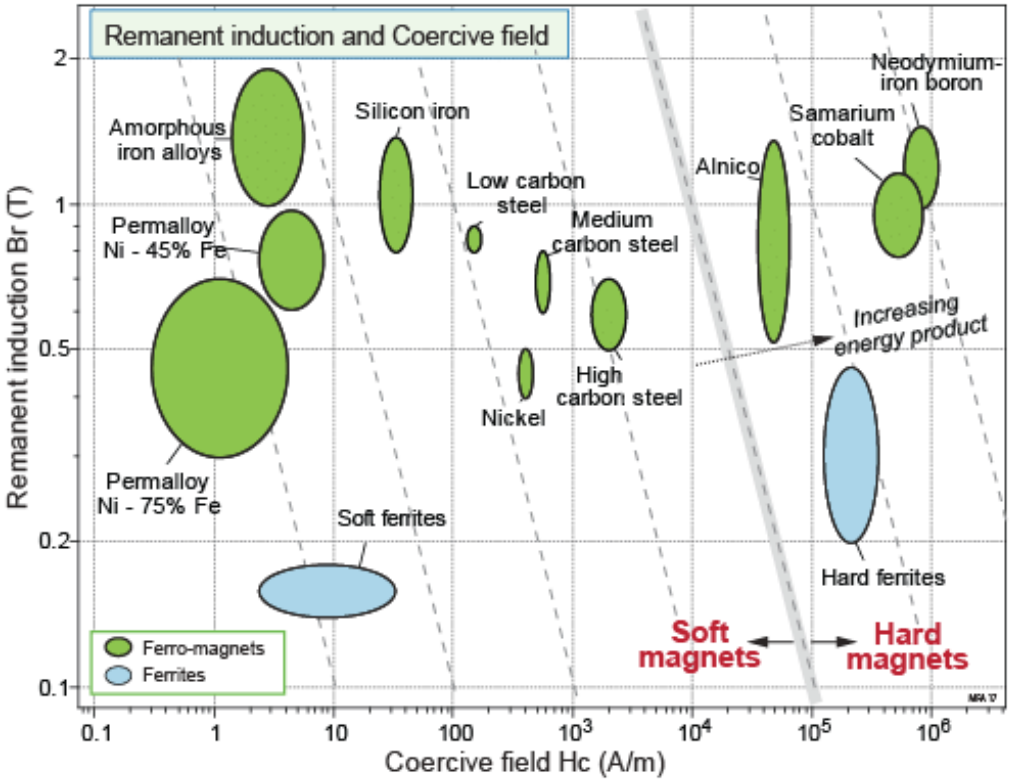

$Nd_2Fe_{14}Br$ magnety

class	Br (T)	Hc (MA/m)
N35	1.17	0.90
N42	1.32	0.95
N52	1.48	1.00

Potenciální vs. kinetická energie

- Potenciální energie: $U = -\vec{m} \cdot \vec{B}_{\text{tot}}$
- Kineticka energie: $T = \frac{1}{2}mv^2$

- Uspořádáním magnetů vzniká bariera potenciální energie

- *Proč používáme tvar V?*
- *Je přenos energie efektivní?*
- *Jaký je zdroj energie? Bude to fungovat stale?*

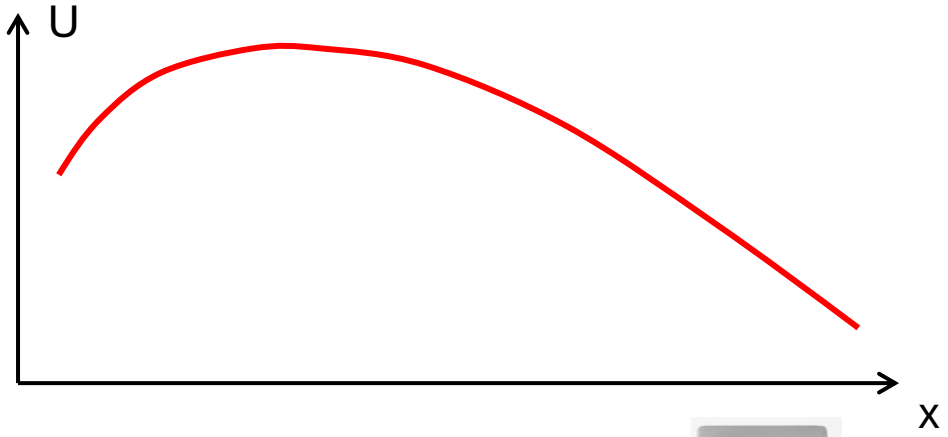

Experimentální uspořádání

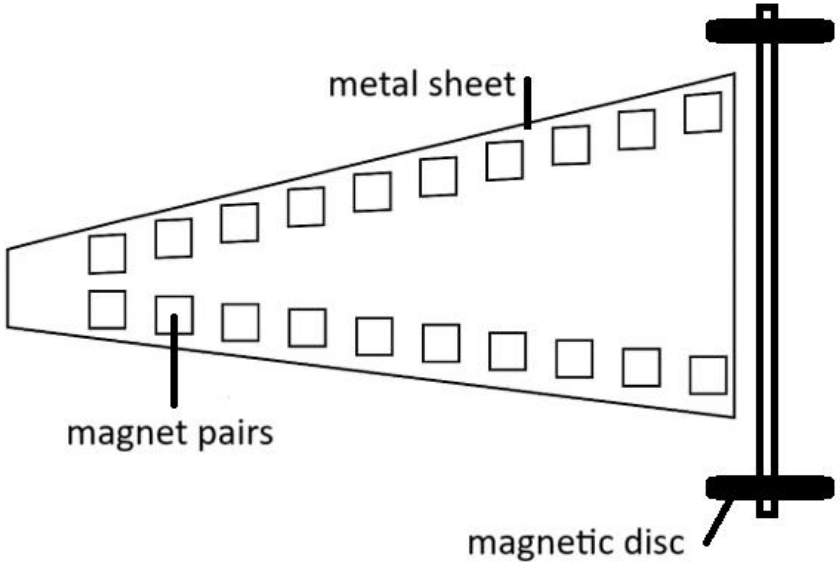

- zvolit vhodnou orientaci magnetu
- vliv kovového plátu:
  přitahování magnetického plechu
  vířivé proudy v nemagnetickém plechu
- pozorování:
  terminální rychlost vozíku (slow-motion video, optická závora, indukce na cívce)
- parametry:
  síla magnetu, hmotnost vozíku, uspořádání magentů

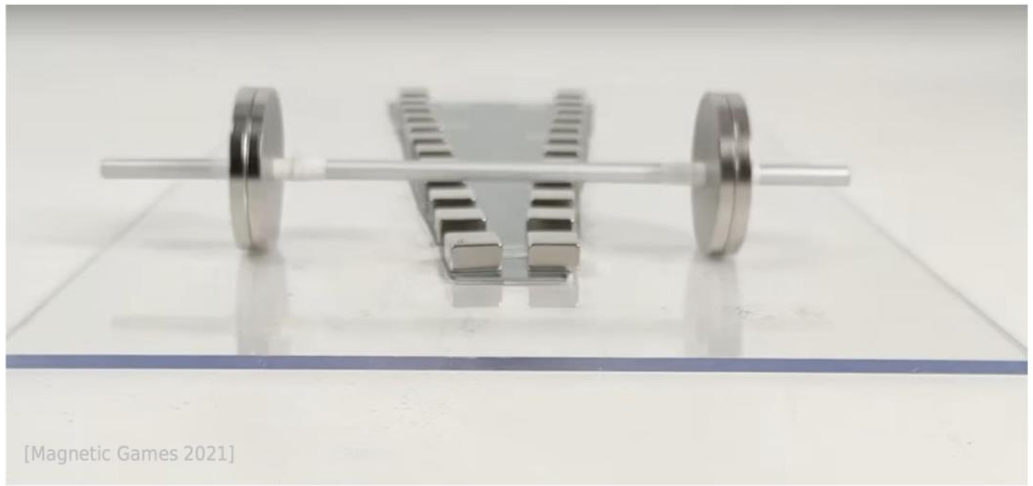

Dostupné materiály

- Magnetostatika, L. Dvořák, MFF UK
  - https://www.mff.cuni.cz/data//nodes/53168/ElMag_05_Magnetostatika_ver0b.pdf
- Videa:
  - https://www.youtube.com/shorts/ZVgzM_ou1sk
  - https://www.youtube.com/watch?v=iyv9GhaITNE
- Wikipedie:
  - https://en.wikipedia.org/wiki/Magnetic_dipole
  - https://en.wikipedia.org/wiki/Force_between_magnets

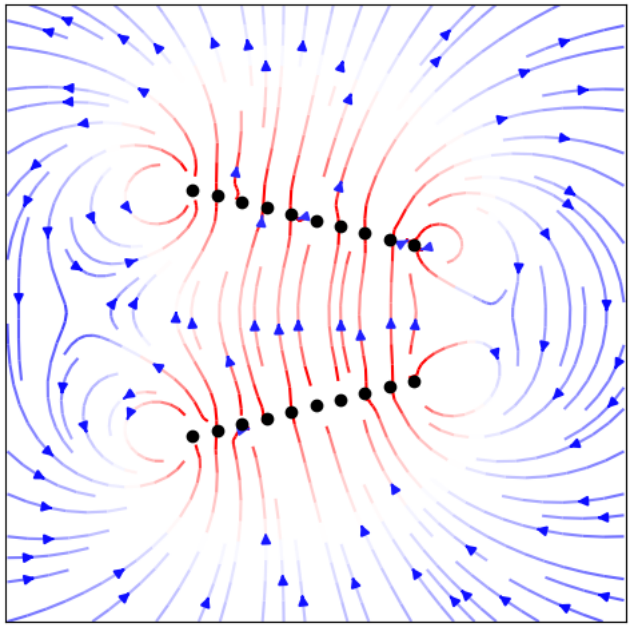

Děkuji za pozornost!